

τελα ξεκρέμαστο από την ιδεολογία την πολιτική του Βενιζέλου.

Αν είχε οργανικό δεσμό με την τάχατε γενικώτερη φιλελευτερωσύνη του, δε θάτανε, «ως τώρα τουλάχιστον», ο Βενιζέλος ο μεγαλύτερος κ' έπισημότερος διώχτης και πολέμιος της αρχής του δημοτικισμού.

Γιατί κοντά στα δσα νομοθέτησε μέσ' στο Σύνταγμα, είναι πόλεμος και ο πόθος του να τον αποκοιμίση. Είναι πόλεμος ή επιθυμία του να μην τον ένοχλοῦνε με το ζήτημα τουτο, γιατί «έχουμε άλλα σπουδαιότερα». Είναι πόλεμος, δόλιος και φαρμακερός, ο περιπόθητός του χωρισμός σέ ψυχαραισμό και δημοτικισμό. Είναι πόλεμος ή κρυφή του προστασία σέ λίγους λεγόμενους δημοτικιστές, που μόνο θετικό αποτέλεσμα έχει να εξαχρειώνη χαρακτήρες. Είναι πόλεμος, ο αναντρότερος πολιτικός πόλεμος, ή σιωπή του στις έκλογες γι' αυτό έσα-έσα το ζήτημα.

Κ' έτσι, όχι δικαιολογία, παρά καμάρι μου τ' έχω που ψήφισα το Μιστριώτη, και τον ψήφισα με την έλπίδα πως αυτός, ο φανερός και δηλωμένος δχτρός μας, δε θα μπορούσε να ποτίση με ναρκωτικά «το ζήτημά μας», όπως ποθοῦνε οί τάχατε φίλοι μας.

Μά, τί να τὰ ξαναλέμε: — Καλά που είναι και μένει ο «Νουμάς» ελεύτερο βήμα. Γιατί άλλοιως, δίπλα στην ιδεολογία του Παρατηρητή για τη φιλελευτερωσύνη της Κυβέρνησης του Βενιζέλου, που φοβάται να πη καθαρά τί πορεία θα κρατήσει στο ζήτημά μας, μπορεί και να μην τύπωνε τὰ έγκώμια του κ. Α. Τρανού για το φυλλάδιο του εργάτη που έννοιωσε και λέει καθαρά τί σημασία έχει το ίδιο αυτό ζήτημα για την κοινωνική αναμόρφωση.

Πατήσια, 15 του Απρίλη 1912 Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Η ΑΝΑΡΧΙΑ

Πέρυσι όταν κλείστηκε από την κυβέρνηση το σχολείο του Δελμούζου και αργότερα όταν ακολούθησε ή περίφημη «δίκη των άθων του Βόλου», γεμίζανε οί στήλες των Αθηναϊκών και Θεσσαλικών έφημερίδων πέρα και πέρα από αναρχικούς.

Ο πολὺς κόσμος για τον όποιον ο αναρχικός είναι το ίδιο σαν κακοῦργος, έτρόμαξε πολύ όταν έμαθε ότι και στην Ελλάδα υπάρχουν αυτού του είδους άνθρωποι. Θα προσπαθήσουμε εδώ με λίγα λόγια να δείξουμε πως οί αναρχικοί δεν είναι καθόλου κακοῦργοι, γιατί ο αναρχισμός είναι κατά τους όπα-

δούς του μια θεωρία, που αν μια μέρα θα πραγματοποιηθῇ, θαπαλλάξῃ την ανθρωπότητα από τη δυστυχία και τις άδικίες που βασιλεύουν σήμερα στον κόσμο.

Τίσημαίνει ή λέξη «αναρχία» ή «αναρχισμός»; Χωρίς αρχή, χωρίς έξουσία. Οί αναρχικοί δηλαδή δεν το θεωρούν για δίκαιο και για λογικό, να υπάρχουν στον κόσμο κυριαρχούντες και κυριαρχούμενοι, έπειδή παντα και παντού εκείνοι που έχουν την έξουσία στα χέρια τους, εκμεταλλεύονται με διάφορους τρόπους το λαό και ή ιστορία όλων των χρόνων και όλων των λαών είναι γεμάτη από τέτοια παραδείγματα. Για να πάψη ή κατάσταση αυτή που χωρίζει την ανθρωπότητα σε δυο δλως αντίθετα μέρη, πρέπει να ανήκουν ή γῆ (χωράφια, δάση, μεταλλεία κτλ.) και όλα τὰ εργαλεία της παραγωγής (εργοστάσια, μηχανές, σιδηρόδρομοι κτλ.) όχι σε λίγα άτομα, ούτε στο κράτος, όπως το θέλει ένα μεγάλο μέρος των σοσιαλιστών, αλλά σε όλους μαζί, σε όλα τὰ μέλη της κοινωνίας. Αυτό είναι ή θεμελιώδης ιδέα του αναρχισμού, και σ' αυτή στηρίζονται όλες οί άλλες ιδέες των αναρχικών.

Ποιάν όψη θα έχῃ όμως μια τέτοια κοινωνία; Η αναρχική κοινωνία θα είναι μοιρασμένη σε πολλές ομάδες. Κάθε μια θαποτελεῖται από ανθρώπους που έχουν περίπου τὰ ίδια συμφέροντα, την ίδια κλίση, τον ίδιο χαρακτήρα. Αυτές οί διάφορες ομάδες θά ανταλλάζουν μεταξύ τους τὰ προϊόντα τους λ. χ. μια ομάδα σε μια πόλη, που τὰ μέλη της φτιάχνουν υφάσματα, θα βρίσκεται σε συναλλαγή με μιάν άλλη στα χωριά που παράγει καρπούς. Είναι φανερό, ότι σε μια έτσι οργανωμένη κοινωνία δεν μπορεί να υπάρχῃ εκμετάλλευση, έπειδή δε θα έχουμε εργάτες και εργοδότες όπως σήμερα, αλλά μονάχα ανθρώπους που βοηθοῦνται μεταξύ τους. Τέτοιοι άνθρωποι μπορούνε βέβαια πολύ να ζοῦνε χωρίς αρχή ή έξουσία. Στη θέση αυτής θα έχουν τὰ κοινά τους συμφέροντα. Οί αναρχικοί νομίζουν λοιπόν, ότι σε μια τέτοια κοινωνία που αληθινά ο ένας δουλεύει για όλους και όλοι για έναν, και που δε θα υπάρχουν ούτε φτωχοί, ούτε πλούσιοι, ούτε κύριοι, ούτε δούλοι, θα βασιλεύῃ το λογικό, το δίκαιο και ή ειρήνη.

Μά όσο ώραία και αν είναι όλα αυτά, δεν μπορεί να γίνῃ τίποτε, όσο εξακολουθεῖ ή πνευματική κατάσταση και ή ιδεολογία των κατωτέρων τάξεων να είναι τέτοια που είναι σήμερα. Όσο ο περισσότερος κόσμος, και ένα μεγάλο μέρος των σοσιαλιστών ακόμα, θεωρεῖ για αναγκαίο το θεσμό του κράτους, θα μείνῃ ή αναρχική θεωρία στο σημείο που βρίσκεται σήμερα, μακριά από την πραγματοποίηση.

Γι' αὐτὸ τὸ κυριώτερο μέσο τῶν ἀναρχικῶν εἶναι νὰ διαδώσουν τὶς ἰδέες τους μὲ βιβλία, ἐφημερίδες καὶ ἐλεύθερα σχολεῖα. Ὁ Ferrer σὲ πολλὰ μέρη τῆς Ἰσπανίας εἶχε ἰδρύσει τέτοια σχολεῖα, καὶ ἐπίσης στὴν Ἑλβετία ὑπάρχουν μερικά. Μὲ τὴν καθαρὴ πνευματικὴ αὐτὴ προπαγάντα θέλουν νὰ ἀποδείξουν στὸ λαό, ὅτι ἡ ἐξουσία κάθε μορφῆς, πολιτικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ οἰκονομικῆς, ἐφτιάχτηκε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι μποροῦν, φτάνει νὰ θέλουν, νὰ καταργήσουν τὶς διαφορὲς αὐτῆς ἐξουσίες. Ἡ φύση, κατὰ τοὺς ἀναρχικοὺς πλὴν δὲν παραδέχονται καμιά ὑπερφυσικὴ δύναμη, δὲν ἔχει ἐξουσία, ἀλλὰ μονάχα τάξη, καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο γένος ποὺ εἶναι προῖον τῆς φύσης, δὲ χρειάζεται καμιά ἐξουσία, τοῦ φτάνει ἡ τάξη ποὺ θὰ βρῇ στὴν ἀναρχικὴ κοινωνία πὺρ τέλεια παρὰ στὴ σημερινή.

Ἐνα ἄλλο μᾶλλον ἀρνητικὸ μέσο γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἰδεῶν τοῦ ἀναρχισμοῦ εἶναι ἡ ἀποχή τῶν ὁπαδῶν τῆς ἀναρχικῆς θεωρίας ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, καὶ σ' αὐτὸ προπάντων διαφέρουν ἀπὸ τοὺς σοσιαλιστῆς, μὲ τοὺς ὁποίους σὲ τόσα ζητήματα συμφωνοῦν. Οἱ ἀναρχικοὶ εἶναι «ἀντικκοινοβουλευτικοί» (Antiparlamentarismus). Νομίζουν ὅτι οἱ Βουλὲς μὲ τόσους ἐργατικοὺς ἀντιπροσώπους δὲν ὠφέλησαν σὲ πολλὰ πράγματα τὴν ἀνθρωπότητα. Τὸ μεγαλύτερό της μέρος στενάζει ἀκόμα κάτω ἀπ' τὴ βρρεῖα πυγμὴ τῆς κεφαλαιοκρατίας. Ἡ φτώχεια, ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ δεισιδαιμονία σὲ ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου δὲ λιγότεψαν πολὺ μὲ ὅλη τὴν ἐργατικὴ νομοθεσία τῶν τελευταίων χρόνων. Τί ἔκαναν λοιπὸν τόσοι σοσιαλιστῆς ποὺ κάθονται μέσα στὶς Βουλὲς σχεδὸν ὅλων τῶν κρατῶν, ἴσα μὲ σήμερα; ρωτᾶνε οἱ ἀναρχικοί. Ἡ ἀποτυχία αὐτῆς τῶν σοσιαλιστῶν βουλευτῶν σὲ θετικὰ ἔργα εἶναι ὁ πρῶτος λόγος, ποὺ οἱ ἀναρχικοὶ κηρύχνονται γιὰ τὴ λεγόμενη «ἄμεση δράση» (die direktektion). Μὲ τὴ γενικὴν ἀπεργία, μὲ τὸν ἀντιμιλιταρισμὸ καὶ μὲ τὸ σαμποτάζ (καταστροφή τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς, ποὺ βρίσκονται στὰ χέρια τῶν κεφαλαιοκρατῶν) νομίζουν ὅτι θὰ μπορέσουν νὰ φτάσουν πὺρ γλήγορα στὴν πραγματοποίηση τοῦ ἰδανικοῦ τους, τῆς μεταβολῆς τῆς σημερινῆς κεφαλαιοκρατικῆς κυριαρχικῆς κοινωνίας σὲ μιὰ «κοινωνιστικὴ ἀναρχική».

A. STEINMETZ

ΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Φίλε κ. Ταγκόπουλε,

Σχετικῶς μὲ ὅσα σωστὰ καὶ λογικὰ γραφτήκανε στὸν προχτεσινὸ «Νουμά» γιὰ τοὺς δυὸ ἱεράρχες ποὺ πῆγαν στὴν παράσταση τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου, σὰς στέλνω σήμερα δυὸ-τρεῖς γραμμὲς γιὰ νὰ ἰδῇτε πῶς σκεφτόντουσαν ἄλλοτε οἱ ἱεράρχες μας ποὺ δὲν καρφονόντουσαν ἀπάνου στὶς διατάξεις τῶν διαφόρων Συνόδων, οἱ ὁποῖες εἶχαν τὸ λόγο τους τὸν καιρὸ ποὺ γραφόντουσαν, ἀλλ' ἔπαψαν τὸ κατόπι νὰ ἔχουν σημασία.

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία πολὺ πρὶν γίνῃ ἡ Μεγάλῃ Ἐπανάστασι, μέσα στὰ ἄλλα ποὺ ἐσκέφθη γιὰ νὰ μεταδώσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸ στοὺς σκλάβους Ἕλληνας, ἀποφάσισε νὰ κἀνῃ στὴ Βλαχία καὶ θέατρο, γιὰτὶ μὲ τὸ μέσον αὐτὸ ἐνόμιζε πῶς μπορούσε νὰ κἀνῃ πολλὰ πράγματα, ὅπως καὶ πραγματικῶς ἔκανε. Γιὰ νὰ ἐπισημοποιήσῃ τὸ θέατρο αὐτὸ ἡ Φιλικὴ Ἑταιρία ἔπεισε τὸν τότες ἡγεμόνα Σοῦτσο νὰ διορίσῃ καὶ μιὰν ἐπιτροπὴν ἡ ὁποία νὰ φροντίζῃ γιὰ τὰ καθέκαστα. Μέσα στ' ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς ἔερετε καὶ ποιὸν ἄλλον ὑπέδειξε; Τὸν ἐπίσκοπο Βουζαίου Κωστάντη, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον ἐδέχτηκε ν' ἀνακατευθῇ εἰς τὰ πράγματα τοῦ θεάτρου μὲ ὅλας τὰς ἀπαγορεύσεις τῶν Συνόδων, ἀλλ' ἔλαβε καὶ πολὺ ἐνεργὸν μέρος εἰς αὐτά, καὶ τὸ φτωχικὸ ἐκεῖνο θέατρο ἔδωσε τοὺς καρποὺς ποὺ καθέννας ἐπερίμεν' ἀπ' αὐτό, γιὰτὶ ἀπὸ τοὺς θεατὰς καὶ τοὺς ἡθοποιοὺς τοῦ θεάτρου ἐκείνου ἐσχηματίσθηκε ὁ Ἱερὸς Λόχος ποὺ τόσο δοξάστηκε στὸ Δραγατσάνι.

Καὶ γιὰ νὰ τελειώσω, σοῦ σημειώνω γιὰ τὴν ἱστορίαν ὅτι οἱ προχτεσῖνοι ἱεράρχες ποὺ πῆγαν στὸ Βασιλικὸ Θέατρο δὲν ἦσαν οἱ πρῶτοι ποὺ ἔκαναν αὐτὸ τὸ **σάλο-μορτάλε**!

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1836 στὸ πρῶτο θέατρο τῆς Ἀθήνας ποὺ εἶταν ἐκεῖ ποὺ εἶναι σήμερα ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, σὲ μιὰ παράστασι τῆς «Πολυξένης» τοῦ Νερουλοῦ παρευρέθησαν καὶ τρεῖς-τέσσερες παππάδες. Γι' αὐτοὺς τοὺς **ἱεροσύλους** μιὰ ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔγραψε τ' ἀκόλουθα: «Κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην ἐξανολίξαμεν εἰς ἓν τῶν θεωρητηρίων καὶ ἱερεῖς τῶν ἡμετέρων, τρεῖς ἢ τέσσαρας, καὶ τοῦτο μάλιστα μᾶς ἐφάνη τὸ θεατρικώτατον τῶν ἐπεισοδίων». Βλέπεις ὅτι ὁ σοφὸς κριτικὸς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εὗρισκε τὸ πρᾶγμα **θεατρικώτατο**!!

Μὲ ἀγάπη

N. I. ΛΑΣΚΑΡΗΣ